

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
UNIVERSITETI I TIRANËS
FAKULTETI I HISTORISË DHE I FILOLOGJISË
DEPARTAMENTI I GJEOGRAFISË

Programi: **Master Shkencor**

Drejtimi: **Histori**

Lënda: PALEOGRAFIA DHE DIPLOMATIKA MESJETARE

<i>Pedagogu:</i>	Prof. Dr. Ferit DUKA, Ph.D.c. Andi REMBECI
<i>Ngarkesa:</i>	7 ETCS: (15 javë: 2 leksione dhe 1 seminar në javë)
<i>Lloji i lëndës:</i>	e detyrueshme
<i>Viti:</i>	I/II

Përshkrimi: Paleografia ka si objekt studimi shkrimet të vjetra në periudhave të ndryshme kohore dhe në materiale të ndryshme mbartëse të shkrimit. Ajo përbëhet nga katër degë të veçanta, njëra prej të cilave është edhe *Diplomatika*, e cila merret me leximin dhe kritikën e diplomata, d.m.th. e dokumenteve arkivore historike. Qëllimi i lëndës është formimi i studentit me njohuri bazë dhe konceptet teorike, duke i bërë të aftë të vlerësojnë dhe të interpretojnë rëndësinë e burimeve të shkruara në përgjithësi gjatë periudhës së Mesjetës. Programi mësimor do të përfshijë tema të karakterit të përgjithshëm të përqendruara në sferën e Paleografisë dhe Diplomatikës bizantine dhe osmane. Kështu, do të shqyrtohen çështje të përgjithshme që lidhen me materialet e shkrimit, me metodat e hartimit dhe shkrimit të librave apo dokumenteve në mesjetë dhe në periudhën e mëvonshme, me ekzistencën dhe funksionimin e bibliotekave veçanërisht në hapësirën shqiptare etj. Po ashtu, studentët do të njihen me llojet e dokumenteve të dorëshkuar (diplomata) të perandorisë Bizantine dhe Osmane dhe do të aftësohen në interpretimin e funksionit të tyre brenda kuadrit historik, çka është edhe objekti kryesor i diplomatikës.

Temat e leksioneve:

1. Paleografia dhe kodikologjia. Shtrirja dhe kufijtë.
2. Materiale dhe mjete shkrimi I.
- *Fletë, lëkurë pemësh, baltë, li, pllaka të dyllosura, papirusi*
3. Materiale dhe mjete shkrimi II.
- *Pergamena, letra*
4. Forma e librit të dorëshkuar në Mesjetë
- *Nga rrotulla te kodiku*
- *Parapërgatitja e kodikut*
5. Prodhimi dhe kopjimi i kodikut të dorëshkuar në Mesjetë
- *Kopjuesi dhe procesi i kopjimi*
- *Kopjim apo diktim?*
- *Datimi i kodikëve të dorëshkuar*

- *Shënimet kodikografike*
- 6. Dekorimi dhe zbukurimi i kodikëve të dorëshkuar në Mesjetë
 - *Miniaturat, zbukurimet mbititullore, germa nistore*
 - *Veçanti të tjera të kodikëve të dorëshkuar*
- 7. Kontrolli i njohurive të studentëve (provim)
- 8. Historia e zhvillimit & koncepte të Diplomantikës Bizantine
- 9. Historia e zhvillimit & koncepte të Diplomantikës Osmane
- 10. Koncepte të përgjithshme mbi dokumentin Mesjetarë
- 11. Tradita e dokumenteve Mesjetarë
- 12. Kategoritë e dokumenteve Bizantine
- 13. Sfondi kulturor dhe social i dokumenteve bizantine
- 14. Kategoritë e dokumenteve Osmane
- 15. Sfondi kulturor dhe social i dokumenteve osmane

FORMA E KONTROLLIT DHE VLERËSIMIT

FREKUENTIMI: 70% pranisë në seminare e domosdoshme.

15 % e notës përfundimtare nga prania dhe angazhimi gjatë kursit apo seminareve

KONTROLLI I VAZHDUESHËM:

Testi 1 i pjesshëm në javën e 6-të (10% e notës përfundimtare)

Testi 2 i pjesshëm në javën e 10-të (15% e notës përfundimtare)

25 % e notës përfundimtare.

DETYRA E KURSIT:

Detyrë kursi ose konspekt i një teksti apo autori ose ese nga 5-10 faqe (format A4, Times New Roman, madhësia e shkrimit 12, hapësira mes rreshtave 1.5)

20 % e notës përfundimtare

KONTROLLI PËRFUNDIMTAR:

Një test përfundimtar në javën e 16-të të kursit pas kryerjes së 15 javëve të një semestri

40 % e notës përfundimtare

Literatura e detyrueshme për studentin:

1. Mioni, Elpidio. *Introduzione alla paleografia greca*, ser. Studi Bizantini e Neogreci, 5. Padova, Liviana Editrice, 1973.
2. Reychman, Jan, Andrew S. Ehrenkreutz, dhe Ananiasz Zajaczkowski. *Handbook of Ottoman-Turkish diplomatics*. The Hague: Mouton, 1968.

Literatura plotësuese:

1. Aktan, A. *Osmanlı paleografyası ve siyasî yazışmaları*, Istanbul 1995. Agati, M. L. *Il libro manoscritto. Introduzione alla codicologica*, Roma 2003
2. Baltacı, C. *Islam Paleografyası. Diplomantik-Arsivcilik*, Istanbul 1989
3. Boskov, V. «Die hucet-Urkunde – Diplomatische Analyse», *Studia Turcologica Memoriae Alexii Bandocci*, Naples 1982
4. Bury, J. B. *The Imperial Administrative System in the Ninth Century*, London 1911 (Bot. anast. New York 1958)
5. Dolger, Franz, *Byzantinische Diplomantik; 20 Aufsätze zum Urkundenwesen der Byzantiner*, (Ettal: Buch-Kunstverlag Ettal, 1956)

6. Fekete, L. *Einführung in die Osmanisch-Türkische Diplomatie der Türkischen Botmassigkeit in Ungarn*, Budapest 1926
7. Guiland, R. *Titres et fonctions de l' empire byzantin*, Λονδίνο, Variorum Reprints, 1976.
8. Heygi, K. «The Terminology of the Ottoman-Turkish Judicial Documents on the Basis of the Sources from Hungary», *Acta Orientalia Hungarica* XVIII (1965) 191-203.
9. Kreutel, R. F. *Osmanisch-Türkische Chrestomathie*, Wiesbaden 1965
10. Kurt, Yilmaz. *Osmanlica Dersleri I*, Ankara 1997
11. Kutukoglu, M. *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, Istanbul 1998
12. Mazal, Otto, *Die Prooimien der byzantinischen Patriarchenurkunden*, (Vienna: Verl. d. Osterr. Akad. d. Wiss., 1974)
13. Medvedev, I. P., *Očerki vizantiiskoi diplomatiki: chastnopravovoi akt*, (Leningrad : Nauka, Leningradskoe otd-nie, 1988)
14. Mioni, Elpidio. *Introduzione alla paleografia greca*, ser. Studi Bizantini e Neogreci, 5. Padova, Liviana Editrice, 1973.
15. Nemeth, J. *Turkish Reader for Beginners*, New York 1966.
16. P. Canart, *Paleografia e codicologia greca. Una rassegna bibliografica*, *Littera Antiqua*, 7 (Scuola Vaticana di Paleografia, Diplomatica e Archivistica: Vatican City, 1991)
17. Reychman, J. - Zajaczkowski, A. *Handbook of Ottoman-Turkish Diplomatics*, Mouton-Hague-Paris 1968
18. W. Treadgold, *A History of the Byzantine State and Society*, Stanford 1997
19. A. Tselikas, *Θέματα Ελληνικής Παλαιογραφίας*, Athinë 2004
20. Καραγιαννόπουλος, Ι. Ε. *Βυζαντινή Διπλωματική* (= botimi i dytë i veprë së F. Dolger - J. Karayannopoulos, *Byzantinische Urkundenlehre. Die Kaiserurkunden*, München Beck 1968), Θεσσαλονίκη 1972.
21. Καραγιαννόπουλος, Ι. Ε. *Βυζαντινή Διπλωματική Βιβλιογραφία*, Διερευνητική Έκθεση 1949-1974, Αθήνα 1995
22. Καραγιαννόπουλος, Ι. Ε. *Το Βυζαντινό Κράτος*, τ. Α', Κρατική οργάνωση και κρατική δομή, Αθήνα 1985.

MIRATOI

Përgjegjësi i Departamentit

Prof. As. Dr. Eva TAFILI

Tiranë, 2016